

Ένα διαφορετικό "Μουσείο"

Ο Θόδωρος Παπαγιάννης "επέστρεψε" τη δημιουργία του στον τόπο της αρχετυπικής του έμπνευσης, στο χωριό του. Με το άρωμα του πάτριου πολιτιστικού προτύπου στην καρδιά του, του ηπειρωτικού πολιτιστικού προτύπου, δεν μπορούσε να ξεφύγει απ' τις ηθικές δεσμεύσεις της κλίμακας αξιών του. Όπως οι μεγάλοι Ηπειρώτες ενεργήτες, που "επέστρεψαν" όσο υλικό πλούτο καζάντησαν στην αναγεννώμενη ελληνική πατρίδα, "δέσμοι" των ηθικών αξιών του ηπειρωτικού πολιτιστικού προτύπου, έτσι κι ο Θόδωρος Παπαγιάννης, "δέσμος" των ίδιων ηθικών αξιών, "επέστρεψε" όσο πνευματικό πλούτο καζάντησε εκεί που γεννήθηκε. Εκεί που πρωτοανάσανε τους ηπειρωτικούς καιμούς και σηματοδεύτηκε "από μνήμες και βιώματα δυνατά, που έδωσαν τροφή στη δημιουργικότητά του". Πρόκειται για χειρονομία πνευματικής ενεργείας κατά το ηπειρωτικόν έθος, το υψηλό ηθικό και πολιτιστικό διατακτικό της οποίας, το ερμηνευτικό της δηλαδή διατακτικό, είναι απολύτως συνυφασμένο με τη βαθύτερη ουσία της και την προοπτική της. Κι η προοπτική της συναρτάται από δύο καιρίες και αλληλοπροσδιοριζόμενες λειτουργίες του "Μουσείου Θόδωρος Παπαγιάννης" Η πρώτη, που εκκινεί απ' τη μοναδική καλλιτεχνική του αξία, προϋποθέτει ποιοτικούς όρους λειτουργίας του ως Μουσείου. Έτσι κι αλλιώς καθεαυτή η ίδρυσή του είναι ένα πολύ μεγάλο πολιτιστικό γεγονός. Που σημαίνει πως και η απλή λειτουργία του θα είναι ένα μεγάλο γεγονός. Θα ήταν όμως άδικο για την αξία του να περιοριστεί σε μια απλή λειτουργία. Είναι το ίδιο το έργο του Θόδωρου Παπαγιάννη που επιβάλλει όχι συνήθειες αλλά απαιτητικούς όρους ποιοτικής λειτουργίας αυτού του Μουσείου, έτσι ώστε πραγματικά να αναδειχτεί σε "σχολείο αισθητικής και κύτταρο πολιτισμού", όπως ο ίδιος οραματίζεται. Κι είναι, ως προς αυτό, μεγάλη η ευθύνη του "Ομίλου φίλων του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Θ.Π" και του Δήμου που το φιλοξενεί. Η δεύτερη λειτουργία θα προκύψει απ' τη γενικότερη παρέμβασή του στην πολιτιστική ζωή της Ηπείρου αλλά και πέραν αυτής. Απ' το αν δηλαδή θα εξελιχθεί σε ένα ζωντανό "κύτταρο πολιτισμού". Η Ήπειρος, όπου σε δύσκολους καιρούς συναντήθηκαν γόνιμα ο Διαφωτισμός και η ελληνική παράδοση, παραμένει ένας πολιτιστικά ιδιαίτερος χώρος, προπαντός αν υπολογίσουμε τον προοιωνιζόμενο γεωπολιτικό της ρόλο ή, έστω, τον δυναμικό πολιτιστικό ρόλο των Ιωαννίνων στις δεκαετίες που έρχονται. Ας σκεφτούμε πόσο σημαντική θα ήταν η αναζήτηση και η κατάκτηση μιας πολιτιστικής πρότασης για τη συντονισμένη λειτουργία των πολλών Μουσείων στα Ιωάννινα, ή, που είναι και το μείζον, η αναζήτηση και κατάκτηση μιας πολιτιστικής πολιτικής για τα Ιωάννινα των δεκαετιών που έρχονται. Μιας μακρόπνοης πολιτιστικής στρατηγικής με σύνθημα: "Ιωάννινα: Πόλη Πολιτισμού". Ίσως σκέψεις όπως αυτές να φαντάζουν ουτοπικές. Αν όμως το Μουσείο αυτό ανταποκριθεί στις οραματικές προδιαγραφές του, μπορεί να αποδειχτεί καταλύτης για την πολιτιστική ζωή των Ιωαννίνων και της Ηπείρου. Εξάλλου το ίδιο το έργο του Θόδωρου Παπαγιάννη, ιδίως αυτές οι παράξενες, υπερβατικές και τραγικές μορφές του, που έρχονται από πολύ μακριά και κοιτάζουν πολύ μακριά, βάζει πολύ ψηλά, απαιτητικά ψηλά, τον πήχυ των επιδιώξεων και προοπτικών του. ...Η δικαίωση των οραμάτων που συνοδεύουν την ίδρυση του θα είναι ανεκτίμητης αξίας για τον πολιτισμό της Ηπείρου και του ελληνικού μας τόπου γενικότερα.

Λαοκράτης Βάσης
Φιλολόγος - Συγγραφέας

A “museum” with a difference

Thodoros Papayannis has “returned” his creativity to the place of his archetypal inspiration, to his village. With the fragrance of the cultural model of his fathers in his heart - the Epirot cultural model - he has been unable to escape from the moral commitments of his scale of values. Like the great Epirot benefactors, who ‘returned’ whatever material wealth they had garnered to their Greek homeland when it was in the process of being reborn, ‘bound’ by the moral values of the Epirot cultural model, so Thodoros Papayannis, ‘bound’ by the same moral values, has ‘returned’ whatever intellectual wealth he has garnered to the place where he was born. To the place where he first breathed the griefs and yearnings of Epirus and was marked by “memories and powerful experiences which nourished his creativity”. We are speaking of a gesture of intellectual benefaction according to the Epirot custom, the lofty morale and cultural imperative of which - its interpretative imperative that is - is totally interwoven with its deeper essence and perspective. And this perspective is dependent upon two crucial and reciprocally defining functions of the Theodoros Papayannis Museum. The first, which starts out from his own unique artistic value, presupposes qualitative terms of its operation as a museum.

In any event, its foundation is in itself a very major cultural event. Which means that even its very operation will be a major event. But it would be unfair to its value for this description to be confined to its operation alone. It is the work of Thodoros Papayannis himself which imposes not usual but demanding terms for the qualitative operation of this museum, so that it really can serve as a “school of aesthetics” and a cell of culture”, as he himself envisions. And, in that respect, the responsibility of the ‘Society of Friends of the Th.P Museum of Contemporary Art’ and of the Municipality which hosts it is a great one. The second function will result from its more general intervention in the cultural life of Epirus - and beyond. From the fact, that is, that it will evolve into a living ‘cell of culture’. Epirus, where in difficult times the Enlightenment and Greek tradition met together fruitfully, remains a special place in cultural terms, above all if we take into account the geopolitical role which is foreshadowed for it, or, even, the potential cultural role of Ioannina in the decades to come. We should reflect how important would be the quest for and the acquisition of a cultural proposal for the coordinated operation of the many museums in Ioannina, or, even more important, the quest for and acquisition of a cultural policy for Ioannina in the coming decades - a long-term cultural strategy with ‘Ioannina: City of Culture’ as its slogan. Perhaps thoughts such as these may seem utopian. If, however, this Museum responds to the visionary specifications for it, it could prove to be a catalyst for the cultural life of Ioannina and of Epirus. Furthermore, the oeuvre of Thodoros Papayannis himself, particularly those strange, transcendental and tragic figures of his, which come from a great distance and are looking to somewhere very distant, set very high, demanding high, standards for its objectives and prospects. The vindication of the visions which accompany the setting up of the Museum will be of inestimable value for the culture of Epirus and Greece more generally.

Laokratis Vassis
Philologist - Writer